

w sprawie współpracy w zakresie badań naukowych nad chorobami zakaźnymi zwierząt.

W ramach wymiany bezdeewizowej przybyli do Polski naukowcy zagraniczni: dwóch z Czechosłowacji, jeden z ZSRR, jeden NRD. Z Polski wyjechali: prof. dr *Zakrzewski* do Jugosławii, prof. dr *Żuliński* do Szwecji, prof. dr *Stryszak* do Szwecji.

Pracownia patologii porównawczej zwierząt

Plenarne posiedzenie Komitetu w dniu 30 września 1957 r. stwierdziło potrzebę utworzenia pracowni patologii porównawczej zwierząt i stopniowe jej rozwinięcie w większy ośrodek badawczy. Zadaniem tej placówki ma być prowadzenie badań o charakterze poznawczym i metodycznym w obrębie wysuwanej przez Komitet problematyki naukowej. Ma ona torować drogę i przygotowywać metodykę dla następnego etapu badań naukowych weterynaryjnych

rozwijanych w placówkach badawczych. W pracowni tej zostałyby stworzone warunki pracy wolne od obciążeń dydaktyką i obciążeń naukowo-usługowych związanych z zaspokajaniem doraźnych potrzeb służby terenowej.

Mimo poparcia wniosku utworzenia pracowni przez członków Zebrania Plenarnego Wydziału V PAN w dniu 30.VI.58 r. sprawa utworzenia pracowni nie została jeszcze przedłożona przez V Wydział do zatwierdzenia w Prezydium PAN z powodu będącej w toku reorganizacji V Wydziału. Pracownia prowadzi już w małych co prawda rozmiarach niektóre prace na zasadzie godzin zleconych.

W związku z mającym nastąpić rozszerzeniem zakresu działalności PAN, jako najwyższej instytucji naukowej, prowadzone są obecnie również w Komitecie Weterynaryjnym prace reorganizacyjne.

TADEUSZ ŻULIŃSKI

Rzut oka na działalność naukową Wydziału Weterynarii w Lublinie

W namietnym dniu 23.X.1944 r. Dekretem Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego został utworzony w Lublinie Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej, w skład którego, obok Wydziałów Lekarskiego, Przyrodniczego i Rolnego, wszedł także Wydział Weterynarii. Oczwistwem jest, że głównym celem nowo utworzonego Uniwersytetu było przyjęcie z pomocą młodzieży, umożliwiając jej, zahamowane przez okupanta, wyższe studia. Dlatego też działalność organizujących się w najprymitywniejszych warunkach katedr ograniczała się w pierwszych latach do przygotowania odpowiednich pomocy naukowych i nauczania. Warunki lokalowe i wyposażeniowe laboratoriów, jak również brak kadry pomocniczych pracowników naukowych nie sprzyjał podejmowaniu prac badawczych. Cały więc wysiłek ówczesnych kierowników katedr, obok pracy pedagogicznej, skierowany był na przygotowanie kadry naukowej i przyszłych warsztatów pracy. Wprawdzie w wydawanej już od maja 1945 r., staraniem Rady Wydziału Weterynarii w Lublinie, „Medycynie Weterynaryjnej“ pojawiają się prace naukowe, jednak są to prace wykonane jeszcze dawniej, przed wojną lub w czasie okupacji (w Instytucie Weterynarii w Puławach). Wkrótce jednak, dzięki pełnej zapału i ofiarnej pracy personelu naukowego, przy wydatnej pomocy Władz, z roku na rok polepszają się warunki lokalowe oraz skompletowana zostaje aparatura laboratoryjna. Efektem tych wspólnych wysiłków, było sukcesywne obejmowanie, już od 1953 r., przez poszczególne katedry pomieszczeń w nowo wybudowanych

budynkach, przystosowanych lokalowo i pod względem wyposażenia do prac dydaktycznej i naukowej. Należy podkreślić, że w tych pierwszych ciężkich latach Wydziału, dużą pomoc w pracy naukowej znajdowali jego pracownicy w Instytucie Weterynarii w Puławach.

27.IV.1946 r. zostaje ustalony przez Władze Centralne pełny skład Wydziału obejmujący 13 katedr, z których wiele już przedtem podjęło nieoficjalnie prace. Ożywia się działalność naukowa. Zaczynają pojawiać się coraz częściej prace naukowe, drukowane początkowo w „Medycynie Weterynaryjnej“, a następnie w „Annales U.M.C.S.“ W miarę zaś wzrastania zaopatrzenia pracowni w sprzęt laboratoryjny, coraz dogłębniej i wnikliwiej badane są różnorodne zagadnienia i coraz częściej podstawą badań staje się eksperyment.

Trudno jest w krótkim referacie przedstawić cały dorobek naukowy kilkudziesięciu ludzi, pracujących w ciągu 15 lat, dlatego też ograniczono się do przedstawienia tylko zasadniczej linii tej działalności, przez wyszczególnienie głównej problematyki opracowywanej na warsztatach naukowych poszczególnych katedr.

Katedra Anatomii Zwierząt, była jedną z pierwszych, którą organizuje i jest jej pierwszym kierownikiem prof. dr *Kazimierz Krysiak* (1944—1948). Od 1948 r. kierownictwo obejmuje prof. dr *Marian Chomiak*. Do 1950 r. pojawia się pierwszych 6 prac naukowych. Od 1950 r. głównym przedmiotem zainteresowania Katedry są badania morfologiczne i embriologiczne Związku Histologii (adiunkt dr *Marek Wawrzyniak*). Poza tym prowadzone są prace anatomo-

miczne i topograficzne (z. prof. dr *Witold Lutnicki*) nad układem piciowym zwierząt.

Ogółem opublikowano 46 prac, z których 21 dotyczy podstawowej problematyki Katedry, tj. badań nad rdzeniem przedłużonym, mostem Varola i śródmózgowiem, ponadto 5 skryptów.

Katedra Fizjologii istnieje od 1945 r., początkowo pod kierownictwem prof. dr *Wiesława Hołobuta*, od 1946 r. doc. dr *Stanisława Dłużewskiego*, od 1.III. 1958 r. — ponownie prof. dr *Wiesława Hołobuta*. Do 1958 r. Katedra ogłosiła drukiem 5 prac naukowych: o zmianach krwi królika przy blokadzie nowokainowej, działanie nowokainy w miejscowych procesach zapalnych, 2 prace dotyczące własności leczniczych chlorofilu oraz 1 o wpływie warunków wychowu i wieku na składniki krwi u prosiąt, ponadto 3 prace referatowe. Obecną problematykę Zakładu stanowią badania wpływu regulacji nerwowej na stany fizyko-chemiczne krwi oraz badania nad hipotermią. Ogółem opublikowała Katedra 8 publikacji.

Katedra Chemii Fizjologicznej (początkowo jako Katedra Chemii Ogólnej i Fizjologicznej) powstała w 1948 r. Kierownictwo katedry obejmuje prof. dr *Józef Skulmowski*. Zasadniczą problematyką naukową, nad którą pracuje Katedra są trzy zagadnienia: 1) skład aminokwasowy pasz krajowych, 2) mikroelementy w paszach krajowych oraz 3) zmiany zachodzące w krwi zwierząt domowych (szczególnie ptaków) w stanach fizjologicznych i patologicznych. Poza tym wykonano prace nad ustaleniem wartości odżywczej pasz naturalnych i zastępczych. Ogółem ogłoszono drukiem 24 publikacje.

Katedra Mikrobiologii powstała już w 1944 roku (początkowo łącznie z katedrą epizootiologii), pozostając do 1953 r. pod kierownictwem prof. dr *Józefa Parnasa*. Głównymi zagadnieniami opracowanymi przez Katedrę w tym czasie były: brucelozą, różycą, antropozoonozą, choroby młodych zwierząt, bakteriostatyczne działanie antybiotyków i in., z których ogłoszono drugiem 43 prace, 1 podręcznik oraz 2 skrypty. Od 1953 r. kierownictwo Katedry objął doc. dr *Tadeusz Jastrzębski*. Do zasadniczych problemów nad którymi pracuje katedra należy różycą świń oraz choroby wirusowe, przy czym zwraca się uwagę na zwalczanie chorób zakaźnych metodami nieswoistymi. Z wymienionego zakresu badań opublikowano 12 prac. Ponadto z kazuistyki oraz metodologii ogłoszono 6 prac. Ogółem ilość publikacji wynosi 63 pozycje.

Katedra Farmakologii została utworzona w 1945 r. pozostając początkowo pod kierownictwem dr *Stanisława Dłużewskiego*, od 1947 r. — doc. dr *Grzegorza Staśkiewicza*.

Ze względu na trudności lokalowe i brak aparatury, pracę naukową podejmuje Katedra dopiero od 1950 r. Zainteresowania katedry koncentrują się nad następującymi zagadnieniami:

mi: farmakologia macicy, farmakologia przemian mineralnych ustroju, wpływ pewnych leków (czterochlorku węgla, wit. D₂) na poziom Ca i P w krwi zwierząt, farmakologia sulfonamidów, chlorofilu i pewnych leków roślinnych, własności lecznicze wyciągów tkankowych. Z zagadnień toksykologicznych opracowywane są metody wykrywania środków gryzoniobójczych w treści pokarmowej, w moczu i narządach zatrutych zwierząt. Ogółem ogłoszono drukiem 47 publikacji, w tym 1 podręcznik (wraz z Katedrą Parazytologii).

Katedra Fizjopatologii powstała w 1952 r. Kierownik Katedry doc. dr *Feliks Stański*, przebywając na stażu naukowym w Zakładzie Patologii Ogólnej i Doświadczalnej Akad. Med. we Wrocławiu pracował nad zagadnieniem konsumpcji protrombiny w krwi krążącej u królików. Brak aparatury odpowiedniej we własnym Zakładzie uniemożliwił kontynuowanie badań nad układem krzepnięcia. Wykonano pracę o biopsji nerki u psa. Katedra zajmuje się zagadnieniem czynników chemicznych, występujących w wysięku zapalnym (3 prace). Kierownik Katedry, przebywając na stypendium Rockefellera w pracowni *Quicka i Menkina* ogłasza z nimi prace: 1) o wpływie wyciągu erytrocytarnego na test konsumpcji protrombiny oraz 2) o wpływie nekrozyny na układ krzepnięcia krwi u królików. Łącznie opublikowano 6 prac.

Katedra Parazytologii i Chorób Inwazyjnych istnieje od 1944 r., będąc początkowo pod kierownictwem prof. dr *Witolda Stefańskiego*, od 1947 r. — prof. dr *Zdzisława Raabego* i od 1953 r. — doc. dr *Eugeniusza Żarnowskiego*. Działalność naukowa Katedry koncentruje się głównie w obrębie helmintologii, przy czym zakres prac badawczych dotyczy dwóch zasadniczych problemów: 1) helmintofauna zwierząt dzikich, łownych i użytkowych z uwzględnieniem kręgów życiowych pasożytów i środowisk bytowania żywicieli. W zakresie tego problemu opracowano faunę przywr z gromady Monogenoidea skrzeli ryb użytkowych Wisły, robaki pasożytnicze niektórych dzikich ptaków i drobnych ssaków owadożerczych, jak również niektórych ryb nieużytkowych oraz płazów i gadów. Badania te dotyczą głównie terenu woj. lubelskiego. 2) Robacze choroby pasożytnicze zwierząt użytkowych. Problem ten obejmuje badania nad następującymi zagadnieniami: a) monogenoidea skrzeli ryb hodowlanych, b) żywicieli pośredni nicieni płucnych u małych przeżuwaczy, c) setarioza koni, d) terapia glistnicy drobiu. Ogółem Katedra opublikowała 41 prac i 2 podręczniki.

Katedra Anatomii Patologicznej (do 1952 r. Katedra Patologii Ogólnej i Anatomii Patologicznej) powstała w 1945 r. Kierownictwo Katedry obejmuje prof. dr *Tadeusz Zuliński*. W pierwszym okresie organizacyjnym ogłoszono kilka prac kazuistycznych i referatowych.

Jednym z głównych zagadnień są badania nad zachowaniem się układu siateczkowo-śródbłonkowego w różnych stanach patologicznych oraz analiza zjawisk histopatologicznych w narządach w przebiegu chorób zakaźnych i niezakaźnych. W związku z tym prowadzono badania nad trypanozomiazą doświadczalną, nad pomorem kur, niedokrwistością zakaźną koni, wścieklizną, pomorem świń, grypą prosiąt, robaczą kur, toksoplazmozą. Obecnie badania swoje opiera Katedra w większości na eksperymentach, wprowadzając metody histochemiczne w pracach dotyczących zmian w gruczołach dokrewnych (nadnercza, przysadka mózgowa). Ogółem opublikowano 71 prac (w tym 2 podręczniki).

Katedra Epizootiologii, jako samoistna placówka zostaje powołana do życia dopiero w 1952 r., a kierownictwo jej obejmuje prof. dr *Stanisław Krauss*. W okresie organizacyjnym Katedra ta jest ściśle związana z Katedrą Mikrobiologii, pozostając do 1952 r. pod kierownictwem prof. dr *Józefa Parnasa*. Tematyka naukowa zagadnień epizootycznych w tym okresie pozostawała w związku z problematyką naukową Katedry Mikrobiologii. Z opracowywanych w tym czasie zagadnień należy wymienić: 1) rozpoznawanie i leczenie brucelozы zwierząt i ludzi, 2) choroby młodych zwierząt, 3) etiologia i diagnostyka ronień zakaźnych kłacz. Ponadto przeprowadzono badania nad działaniem

Rada Wydziału Weterynaryjnego Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. Siedzą od lewej: prof. dr Z. Finik, prof. dr T. Zuliński, prof. dr A. Trawiński, prof. dr M. Chomiak, doc. dr F. Stański — dziekan, prof. dr G. Stańkiewicz, doc. dr T. Jastrzębski — prodziekan; stoją od lewej: doc. dr E. Prost, z. prof. dr F. Klepaczek, doc. dr E. Zarnowski, dyr. dr E. Stasiak, dr J. Trawińska — delegat asystentów, dr T. Szuperski — delegat asystentów, prof. dr S. Krauss, z. prof. dr W. Lutnicki, doc. dr M. Lewandowski, doc. dr S. Sępkowski, Nieobecni: prof. dr J. Skulmowski, z. prof. dr A. Zebracki.

Katedra Higieny Produktów Zwierzęcych powstała w 1945 r. Kierownictwo Katedry obejmuje prof. dr *Alfred Trawiński*. Głównymi zagadnieniami opracowanymi przez Katedrę są: 1) zatrucia pokarmowe, ze szczególnym uwzględnieniem toksycznych gronkowców złośliwych, 2) odczyny serologiczno-alergriczne w chorobach pasożytniczych zwierząt, szczególnie przy wargrzycy i włósnicy, 3) antybiotyki w przetwórstwie mięsnym, 4) wpływ warunków termicznych na stopień zasolenia boczków, 5) badania nad wodochłonnością szynek puszkowanych i pomiaru pH mięsa, 6) utajona włósnica, 7) sanitarno weterynaryjna ocena tuszy mięsnej przy brucelozie, 8) wrażliwość wirusa pomoru świń na środowisko kwaśne, 9) dotucz zwierząt rzeźnych, 10) znaczenie glikogenolizy dla celów przetwórczych mięsa bydłecgo oraz oporności mięsa ryb na procesy rozkładu, 11) rozdzielanie kwaśnych i enzymatycznych hydrolizatów białek mięsa zwierząt rzeźnych za pomocą chromatografii bibułowej.

sulfonamidów i antybiotyków na zarazki zwierzęce.

Od 1952 r. Katedra pracuje nad następującymi zagadnieniami: 1) niedokrwistość zakaźna koni, 2) zwalczanie i zapobieganie chorobom przychówka, 3) diagnostyka i profilaktyka zakaźnych ronień u bydła, 4) choroby zakaźne drobiu. Katedra w tym czasie ogłosiła drukiem 15 prac oraz 2 skrypty.

Katedra Chorób Wewnętrznych Zwierząt powstała w 1945 r. początkowo jako Poliklinika Weterynaryjna pod kierownictwem dr *Władysława Bilińskiego*. W 1946 r. kierownictwo Katedry obejmuje dr *Feliks Anczykowski*, a w 1948 r. prof. dr *Zdzisław Finik*. Głównym zagadnieniem które opracowuje Katedra są schorzenia morzyskowe u koni (12 publikacji), a podsumowaniem tych prac była sesja naukowa w 1958 r. Poza tym prowadzono badania hematologiczne (10 publik.), nad schorzeniami pasożytniczymi (5 publik.), nad schorzeniami przedżołądków u bydła (3 publik.), nad schorzeniami narządu oddechowego (2 publik.) oraz opracowano 12 przypadków kazuistycznych.

Obecnie Katedra prowadzi badania z zakresu hipotermii, regulacji nerwowej i wpływu żywienia na pewne fizyczne cechy krwi. Ogółem opublikowano 44 prace.

Katedra Chirurgii powstała w 1945 r., pod kierownictwem z. prof. dr *Franciszka Klepaczko* prowadzi badania z zakresu terapii schorzeń chirurgicznych oraz anestezjologii (3 prace). Poza tym przedmiotem zainteresowań Katedry są zagadnienia: trzebienie, chirurgiczne leczenie przepuklin oraz przypadki kazuistyczne. Ogółem opublikowano 23 prace i 2 podręczniki.

Katedra Położnictwa zorganizowana została w 1948 r. Kierownictwo Katedry objął z. prof. dr *Antoni Żebracki*. Początkowo prace kliniczne prowadzili asystenci pod kierownictwem dojeżdżającego dr *Kazimierza Mulaka*, następnie prof. dr *Kazimierza Szczudłowskiego*. Przedmiotem zainteresowania Katedry były następujące problemy: 1) badania nad rozrodem i płodnością zwierząt domowych oraz 2) choroby wymienia. W obrębie pierwszego problemu opracowano zagadnienie niespecy-

ficznych chorób krycia u jałówek, w obrębie zaś drugiego problemu prowadzone są prace głównie nad ropnym zapaleniem wymion u klaczy. Ponadto w opracowaniu jest zagadnienie biopsji u klaczy. Ogółem opublikowano 29 prac.

Wprawdzie ta krótka charakterystyka działalności naukowej Lubelskiego Wydziału Weterynaryjnego nie odzwierciedla w pełni całości kształtu pracy naukowej poszczególnych placówek, niemniej daje pewien ogólny pogląd na nią, a ogłoszone prace, świadczą o dużej prężności katedr. Należy przy tym podkreślić, że działalność ta znalazła nado swój wyraz w uczestnictwie licznych pracowników naukowych w wielu sesjach, konferencjach i posiedzeniach naukowych, organizowanych przez Wydział i różne towarzystwa naukowe, jak również w zjazdach naukowych zagranicznych. Wolno przypuszczać, że obecne warunki lokalowe, polepszanie się z roku na rok zaopatrzenia w sprzęt laboratoryjny oraz stałe podnoszenie się kwalifikacji młodej kadry naukowej, przyczynią się do jeszcze bujniejszego rozwoju działalności naukowej Wydziału.

STEFAN NYREK

Kierunki badań naukowych warszawskiej uczelni weterynaryjnej w latach 1944—1959

Rys historyczny naszych zmagania w okresie najtrudniejszym przy odbudowywaniu Uczelni ze zgliszcz wojennych podał przed pięciu laty prof. dr *H. Szwejkowski*. Wiele szczegółów dotyczących wysiłków i osiągnięć Wydziału w latach powojennych podsumowano w licznych rozdziałach Księgi Pamiątkowej SGGW (Warszawa 1958). Dlatego w referacie niniejszym dokonano tylko krótkiego przeglądu problemów i zagadnień naukowych, które opracowano na Wydziale w okresie ostatniego 15-lecia. Przeglądając tematykę prac badawczych katedr Wydziału można ogólnie stwierdzić, że w klinikach przeważają problemy praktyczne, natomiast w zakładach teoretycznych widać wyraźne usiłowania powiązania teorii z praktyką, przy czym w zakładach teoretycznych dominuje kierunek, który można by określić jako morfologiczno-biochemiczny, w zakładach zaś praktycznych kierunek zdecydowanie kliniczny.

Katedry grupy morfologicznej opracowywały zagadnienia naukowe pośrednio związane z praktyką weterynaryjną. Prace Katedry Anatomii Zwierząt koncentrowały się głównie na studiach morfologii ras pierwotnych zwierząt domowych w oparciu o materiały wykopaliskowe. Drugim kierunkiem badań tej katedry jest anatomia żubra i zwierząt wolno żyjących.

Prace Zakładu Histologii i Embriologii dotyczyły histochemii wczesnego rozwoju zwierząt ssących i bezkręgowych. W ramach tego zagadnienia badano rolę fosfatazy zasadowej w powstawaniu niektórych narządów zarodkowych świni domowej oraz zachowanie się różnych substancji chemicznych w pranerczu zarodków świni. Poza tym prace wykonane w tym zakładzie dotyczyły histochemii oogenezy u owadów oraz zagadnienia chromatyny płciowej u zwierząt domowych.

Prace Katedry Parazytologii i Anatomii Patologicznej należałoby zaliczyć do grupy morfologicznej, jednak ze względu na patogenezy ich aspekt zostaną one omówione w ramach problematyki klinik.

W wielu katedrach jest reprezentowany kierunek biochemiczny. Katedra Chemii Fizjologicznej prowadzi badania nad zmianami białek i enzymów krwi w warunkach fizjologicznych i patologicznych (poziom amylazy, esterazy, fosfataz, proteinaz). Szczególną uwagę zwrócono na zmiany chemiczne we krwi u zwierząt dotkniętych gruźlicą. Prace te dość wyraźnie wiążą się z zagadnieniami klinicznymi. W związku z niektórymi procesami biochemicznymi, dotyczącymi wczesnych stadiów rozwojowych, prowadzone są badania nad występowaniem enzymów w zarodkach i płodach zwierzęcych.